Den myke **anarkisten**

Audun Engh (72) var i flere tiår en av de mest sentrale kreftene i anarkismens og motkulturens hovedorgan Gateavisa. Nå pisker han modernistisk arkitektur til blods. Den britiske tronarvingen og Engh heier på hverandre.

TEKST **HUGO LAURITZ JENSSEN** FOTO **MIKAELA BERG**

Han eier ikke en bolig. Pensjonen er pinaktig beskjeden, henimot det latterlige. Livet hans er en gedigen formue av reiser, møter med mennesker, deltagelse i offentlige debatter, rockemusikk. Og glødende aktivisme, aldri et heseblesende jag etter det materielle. Stemmen er hes, men han har fått sin koronavaksine. Blikket er en vidåpen, vennlig dør, ansiktet er magert. Han kaller seg nerd, gjentar det flere ganger. *Nerd* er selvforståelse, og en identitetsmarkør.

– Jeg hadde en samtale med Jens Bjørneboe før han tok livet av seg i 1976. Han sa at *det går en akse fra venstre til høyre i politikken. Men så går det en akse til, på kryss og tvers, fra det autoritære til det antiautoritære. Et samfunn er sunt i den grad det har anarkistiske trekk.* Han sa ikke *absolutt anarkisme*, men anarkistiske kvaliteter og verdier. Det Bjørneboe sa til meg, har preget meg siden. Du ser autoritære og antiautoritære mennesker i alle deler av samfunnet.

Hvorfor snakke med Audun Engh nå, denne silkerampen, satirikeren, samfunnsrefseren?

Fordi det er full fyr i Arkitekturopprøret, en grasrotbevegelse han var med på å importere fra Sverige. For Engh er arkitektur en politisk størrelse, ikke en estetisk. Å gå løs på hele den modernistisk orienterte arkitektstanden har vært et imperativ i snart 25 år. Yngre støttespillere har sørget for et flammehav av engasjement i sosiale medier, særlig på Instagram. To av de unge, Erik Holm og Saher Sourouri, har fått et møte med kommunal- og moderniseringsminister Nikolai Astrup.

Totalitær modernisme. Som jusstudent var han med i Juss-Buss (som stadig gir folk fri rettshjelp), samtidig som han la ned endeløse – og alltid ulønnede – timer i Gateavisas redaksjon.

– Studenter på venstresiden var med i Jussbuss, enten de tilhørte AKP (m-l), SV eller var anarkister som meg. Jeg var i boliggruppa. Vi hjalp leietakere som ble kastet ut av leilighetene sine. Men vi støttet også aksjonister som kjempet mot rivingen av Grünerløkka. Oslo bystyre hadde vedtatt å rive Grünerløkka, Vålerenga, Kampen og Rodeløkka. Alle de gamle arbeiderbydelene der arbeiderfamiliene hadde bodd i generasjoner skulle bort og erstattes av blokker. Det var demonstrasjoner og husokkupasjoner. Nederst i Markveien fikk de revet, før bystyret på slutten av 70-tallet snudde. Da skulle alle arbeiderbydelene bevares og restaureres. Hva hadde Oslo vært uten disse?

Et av de flotteste trehusene som ble reddet, var Langgata 17 på Rodeløkka. Det gamle såpekokeriet har svalgang inn mot et stort gårdsrom. →

Utbyggerne og deres arkitekter bør ikke lenger få styre planleggingen og valg av arkitektur. I stedet bør man etablere reell medbestemmelse for befolkningen i byplanlegging

Audun Engh

→ **Født:** 15. september 1948, i Oslo.

→ **Sivilstatus:** Samboer med Ebba Køber. Voksne barn fra tidligere forhold. Et (snart to) barnebarn.

→ **Stilling:** Pensjonist, steds- og arkitekturaktivist. Styremedlem INTBAU (International Network for Traditional Building, Architecture and Urbanism). Styreleder i Skarpsno, Gimle og Frogner Vel. Styremedlem i Oslo Velforbund.

→ **Bakgrunn:** Var i flere tiår sentral i Gateavisas redaksjon. Arbeidet i Oslo Byfornyelse AS. Jurist, advokat. Som advokat arbeidet han blant annet med asylsaker.

→ **Aktuell:** Er en av stifterne av bevegelsen Arkitekturopprøret, som i det siste har satt fyr på byutviklings- og arkitekturdebatten. I fjor kom den monumentale bokutgivelsen «Alt mulig fra Gateavisa 1970-1986», redigert av Engh og Ulrik A. Hegnar.

→ – Jeg elsket disse gamle husene. På Kampen jobbet vi også for å redde nedslitte gamle bygninger. Husbanken hadde sagt det ble for dyrt. Ledelsen i Byfornyelsen konkluderte derfor med at husene derfor måtte rives. Jeg sa at jeg skulle finne en løsning, og mobiliserte en del av mine kontakter fra alternativbevegelsen. De etablerte et borettslag, og gjorde deler av oppussingen selv . Dermed ble budsjettet overkommelig. Jeg må si at når jeg vandrer rundt på Grünerløkka og i de andre bydelene i dag er jeg stolt!

Engh peker på en misforståelse: Mange forbinder modernismen i arkitektur og byplanlegging med venstresiden. Men det var også de radikale kreftene som ivret for konservering. De hentet inspirasjon fra den franske bevegelsen Situasjonistene – på fransk *Situationniste*. Den ble ledet av Guy Debord. De var med på å starte opprøret i Paris i mai 1968. Situasjonister og anarkister var helt mot tenkningen til modernistene innen arkitekturen, som Le Corbusier. Den modernistiske byplanleggingen etablerte kontroll over befolkningen, ivret for svære motorveier og «bomaskiner».

– Modernismen og bilismen gikk hånd i hånd for å ødelegge våre historiske byer. Mange radikale aktivister mente at gamle bymiljøer med variert bebyggelse skapte mangfold og frihet. Gateavisa oppfordret i det første nummeret utgitt i 1970 til okkupasjon av tomme bygårder som var planlagt revet. Det ble starten på mitt engasjement mot den styrende tenkningen innen arkitektur og byplanlegging.

– *Du mener at modernismen er en totalitær ideologi?*

– Ja. Modernismen er også en stilart og en intolerant ideologi. I Sverige ble gamle bysentre revet i nesten alle byer. I Norge var forståelsen for eiendomsrett heldigvis større. Det var ikke mulig å få revet så mye. I Berlin hørte jeg et foredrag av byplansjefen der, han viste fotografier som dokumenterte at det ble revet mer i Berlin *etter* annen verdenskrig, enn det som ble bombet under krigen.

Han er ikke av prinsipp imot modernismen som stilart.

– Den må få konkurrere om folks oppmerksomhet sammen med andre stilarter. Men arkitektstanden må respektere kolleger som velger å tegne bygg i tradisjonell stil. Det er hårreisende at man avviser byggeskikken som mennesker har utviklet gjennom århundrer, ja årtusener.

Byarkitekt? Denne uken kom nyheten om at Oslo får en egen «byarkitekt». Det har ikke fått Engh til å danse av glede.

– Jeg er bekymret over tanken om en byarkitekt. Mange arkitekter er mest opptatt av sine egne smakspreferanser. Det er galt av Oslos folkevalgte å delegere mere myndighet til arkitektstanden. Utbyggerne og deres arkitekter bør ikke lenger få styre planleggingen og valg av arkitektur. I stedet bør man etablere reell medbestemmelse for befolkningen i byplanlegging.

Byarkitekten skal også være leder for Rådet for byarkitektur. Nåværende leder av rådet hadde Erling Viksjøs Y-blokken som sin favorittbygning, før den likevel ble revet. Og laboratoriebygningen på Ullevål Sykehus som nummer to. At det brutalistiske laboratoriebygget på Ullevål sykehus attpåtil er ansett verneverdig, utløser dempede snøft fra Engh.

– Lederen for rådet omtalte laboratoriebygget som «barskt og tøft». Om det oppleves vakkert av befolkningen er åpenbart uinteressant. I en folkeavstemning om Oslos styggeste bygning ville det åpenbart ha konkurrert med det nye Munch-museet om posisjonen.

California Dreamin'. Audun Engh vokste fornemt opp i Madserud allé 56 – kjøpt for 50.000 kroner i 1949. Hjemmet var et yrende veikryss der en mengde mennesker fra alle deler av byen og verden møttes til festligheter, middager, diskusjoner. Faren, Arnljot Engh, arbeidet som jurist i Oslo kommune, og skulle etter hvert bli byens kinodirektør – og oppleve at Colosseum kino brant ned. Han hadde vært med i Mot Dag, de dannedes og intellektuelles kommunistiske fløy i arbeiderbevegelsen. Han hadde kontakt med partikoryfeer som Einar Gerhardsen og Trygve Bratteli. Moren Ragnhild kom fra Vegårshei, hun var datter av en bonde som også skjøttet stillingene som lokal sparebankdirektør. Unge Audun ble vant til å møte celebriteter i verdensklasse. Den kommunale kinematografen i Oslo var noe nær en gigant blant verdens kinokjeder. Charlie Chaplin var en av dem som besøkte hans far.

Siden faren var en mektig kinodirektør, ble foreldrene ustanselig invitert til diplomatiets selskapeligheter. Da Nikita Khrusjtsjov kom til Oslo i 1964, ble Auduns mor sittende på fanget til den sovjetiske statslederen. Uten at det ble skandale, Auduns far var også til stede.

Audun Engh skulle bli et slags sosialt geni. Og altså myk anarkist. Nerdingen var dessuten intet handikap.

– Som barn ble jeg satt til å servere mine foreldres gjester. Det var utelukket å servere vin før middagen. Da var det alltid drinker. Etter middagen var det igjen nye drinker. Cocktails og slikt.

Huset i Madserud allé var et rusliberalt hjem, slik deler av borgerskapet diskré praktiserte det. Sigaretter tilhørte også oppdekkingen.

– At jeg som seksåring stjal min 16 år gamle storebrors sigaretter, reddet meg fra å bli røyker. Jeg gikk på loftet, tente en røyk, inhalerte – og kastet opp og var kvalm i tre dager etterpå. Etter det fikk jeg flashback til kvalmen hvis jeg forsøkte å røyke noe. Alle vennene mine røkte hasj blandet med tobakk. Jeg røkte cannabis uten tobakk noen ganger.

Men et skikkelig dophue ble Engh aldri. Han hadde for mye å utrette, hele tiden.

– Jeg har alltid vært et skikkelig partymenneske. Har arrangert hundrevis av store fester.

Han reiste til Esalen Institute i Big Sur i California, en slags spirituell ranch, et buddhistisk, alternativt terapisenter.

– Der deltok jeg på en månedslang workshop. Stanislav Grof, en tsjekkisk psykiater – han lever fremdeles – hadde drevet med LSD i psykiatrisk terapi. Så ble det forbudt i USA, i 1968. Da gikk han over til

↓ I august er det 40 år siden Gateavisas berømte søppelaksjon hos Gro Harlem Brundtland og Kåre Willoch. Det var min idé. Jeg har ennå antrekket jeg brukte; regnfrakken og gassmasken fra krigen. På jubileet i august skal jeg igjen stille i dette antrekket.

FOTO: GATEAVISA

↘ Duskeluen er på plass, det er 1967, jeg er ferdig på Katta og immatrikuleres på Universitetet i Oslo.

FOTO: PRIVAT

hyperventilering. Jeg har alltid vært skeptisk til bruk av illegale rusmidler. Jeg opplevde at svært intelligente venner ble kraftig redusert av å røyke hasj hver dag. Det samme gjelder jo alkohol, hvis du drikker det hver dag. Det går sjelden bra.

Til Bagdad. Da Audun var fem-seks år, flyttet familien til Bagdad.

– Far hadde alltid drømt om å være diplomat. Han fikk en periode som FN-diplomat i Irak. Jeg husker Bagdad godt, jeg har fremdeles masse lysbilder og 8 mm-filmer. Oppholdet ga meg en stor interesse for andre kulturer. Vi var på en veddeløpsbane der vi vinket til den unge kongen av Irak.

Hasjimitt-kongedømmet i Irak varte fra 1921 til 1958, da Kong Faisal II ble henrettet offentlig etter et statskupp. Men da hadde allerede Engh-familien reist hjem igjen.

– Vi bodde i en stilig funkisvilla med en mur på baksiden. Utenfor den bodde mange fattige mennesker i skur. En gang hørte jeg mye spetakkel da politiet kom og jaget okkupantene vekk.

Det var utvilsomt hans første befatning med husokkupanter. Men langt fra den siste.

Da familien kom hjem til Oslo fra Bagdad, innredet foreldrene en kjellerstue til de tre brødrene – der ble et digert veggmaleri med arabiske motiver malt. Audun var yngst, og skulle begynne på folkeskolen.

– Min mor sa: *Hva enn barna gjør, er det bedre at de gjør det hjemme.* Vi fikk ha så mange fester vi ville. Kjellerstuen vår, i arabisk stil, ble i 2017 gjenskapt på Bymuseets utstilling «Søttitallet». Den var et fantastisk sted for fester og nachspiel da hippiekulturen kom seilende til Oslo. Å være på reise i Midtøsten er jo en drøm for alle hippier.

Engh hadde tatt vare på mer enn 100 kasser med minner fra ungdomstiden. Han har også stadig flere tusen gamle numre av Gateavisa.

– De andre i redaksjonen ville kaste restopplagene. Jeg reddet dem ut av en container. Jeg har visst alltid vært en nostalgiker.

Rotten og rocken. Rundt 1966 traff rockemusikken ham midtskips, med full og drønnende kraft.

– Jeg gikk på Katta, var ganske konservativ og Unge Høyre-orientert – selv om de fleste andre på skolen gikk med alpelue, hørte på jazz, støttet SF [Sosialistisk Folkeparti] og var mot atomvåpen. Så oppdaget jeg Bob Dylan, Rolling Stones, Beatles. Og ble trukket inn i hele denne alternative verdenen med hippie- og motkulturbevegelse. Jeg leste intervjuer i Melody Maker og New Musical Express med rockeidolene, der de fremhevet forfattere og filosofer de var inspirert av.

– I 1970 reiste jeg sammen med en kamerat til Bath Festival of Blues & Progressive Music. 150.000 mennesker hørte og så blant annet Led Zeppelin, Frank Zappa & The Mothers of Invention, Pink Floyd, Santana, Steppenwolf, Fairport Convention. Vi hadde på forhånd oppsøkt Erling Lægreid, Vidar Lønn-Arnesen og Dankert Freilem i NRKs Ungdommens radioavis – de satt med slips på jobben, og var noe eldre enn oss. En av dem sa de ikke hadde greie på denne ungdomskulturen. Med et brev på engelsk fra NRK kom vi oss helt nær scenen. I London hadde vi fått låne Richard Herrmanns båndopptaker. Vi intervjuet Zappa og vokalisten i Steppenwolf, John Kay. Og dro så til BBC for å redigere programmet.

Året etter, i 1971, ba Ungdommens radioavis Engh om å lage en reportasje fra det såkalte Arbeidskollektivet i Hjelms gate 3 på Majorstuen. Audun Engh syntes det var så fascinerende at han ble værende der de neste 25 årene. Han skrev i Gateavisa under det ironiske pseudonymet *Josef S*. Og var med på å skape undergrunnens pressehistorie i Norge, med sterkt kritiske og oppfinnsomme oppslag.

Engh har intervjuet en lang rekke størrelser i rocken – som Patti Smith – og har skrevet spaltekilometer om film. Hvert år var han på filmfestivalen i Cannes.

Da Sex Pistols kom til Norge i 1977, intervjuet Mari Toft (under pseudonymet Syphilia Morgenstierne) og Audun Engh to av bandets medlemmer for Gateavisa, Johnny Rotten og Sid Vicious. Bare cirka 200 mennesker var til stede på den legendariske konserten på Pingvin Club i Teatergata 2 (horder har senere skrytt på seg at de var der).

– Jeg har fått tilbud om å selge negativene til Sex Pistols-fotografiene til en britisk samler for 20.000 kroner. Jeg gjør nok det, siden denne samleren ikke er interessert i å overta åndsrettighetene til fotografiene, forteller Engh.

Charles og jeg. For den gamle anarkisten Engh har Charles, prinsen av Wales og den konservative filosofen og forfatteren Roger Scruton hatt stor betydning.

– Scruton gjeninnførte begrepet *beautiful* som et verdifullt kriterium i arkitekturen. Det var helt latterliggjort. På slutten av 1990-tallet ble jeg kontaktet av Petter Olsen, min gamle skolekamerat fra Katta, og ble bedt om å hjelpe til med å promotere hans prosjekt Edvard Munchs Hall på Tullinløkka, i klassisk stil. Jeg ble trukket inn i en verden som brøt med det modernistiske hegemoniet. Jeg traff blant andre Prins Charles og arkitekten Léon Krier. Han tegnet masterplanen for den nye bydelen Poundbury i Dorchester – som er bygget på prinsens marker.

Både Krier, prinsen og den nye bebyggelsen ble først latterliggjort av kultur- og arkitektur-etablissementet som et føydalt Disneyland, med sine «skotske» villaer, Palladio-inspirerte herskapshus og småhus i teglstein og flint. Her var det både folkelig tradisjonsbyggeri og doriske søyler. Begge deler var tabu.

– Poundbury har vist seg å være ekstremt populært. En tredjedel av bygningene er sosiale boliger utleid av kommunen. Det er umulig å se forskjell på hjemmene til innbyggere med god råd, og husene der folk med økonomiske og helsemessige problemer bor. De er like vakre. Mange britiske utbyggere og arkitekter har på grunn av Poundburys suksess godtatt at de må lytte mer til folks preferanser. De er slett ikke likegyldig hvordan bygg ser ut.

– Da jeg på slutten av 90-tallet arrangerte et debattmøte med Léon Krier og norske arkitekter i Oslo, fikk jeg et déjà vu, jeg var tilbake i Studentersamfundet på 70-tallet. Da bare lo jeg av gærningene i AKP (m-l), som støttet folkemorderen Pol Pot. Mange arkitekter tror på modernismen omtrent som AKP trodde på stalinismen. De mente de hadde rett til å knuse all motstand, inkludert bruk av personlig sjikane. De oppfører seg omtrent som autoritære religiøse ledere.

I 2001 ble INTBAU, International Network for Traditional Building, Architecture and Urbanism, opprettet av blant andre Engh, Petter Olsen og prins Charles, gjennom hans stiftelse Prince's Foundation. Petter Olsen finansierte driften av hovedkontoret i London de første årene. Engh har i 20 år sittet i styret for bevegelsen.

– Når vi har årsmøter i London, inviterer prinsen, som er INTBAUs beskytter – hvis han kan – til mottagelse i Clarence House. Prinsen sørger for å prate noen minutter med hver enkelt av oss. Jeg har snakket med ham om norske stavkirker, som er Europas eldste trebygninger. Og det helt utrolige området Transylvania i Romania. Prins Charles har kjøpt flere bondegårder der. Han er en fjern slektning av fyrst Vlad Tepes, som levde på 1400-tallet og er knyttet til myten om vampyren Dracula. Transylvania i dag er kanskje slik Vest-Europa var for 300-400 år siden. Kommunistene klarte ikke å rive så mange gamle hus og ødelegge så mye av naturen som kapitalistene i vest. ■

hugo.jenssen@dn.no

→ På Majorstuens folkeskole ble alle elevene fotografert. Jeg også.

FOTO: RAABE

↓

12 tette

1 LESER DAGLIG: NRK nyheter (på nett), Aftenposten, Dagsavisen, CNN og The Guardian.

2 SER PÅ: Tv-seriene «Babylon Berlin» og «Weissensee». Berlin er en av mine favorittbyer. Jeg var flere ganger i Øst-Berlin på 1980-tallet. Jeg skal nå gjenoppdage Ingmar Bergmans filmer sammen med min samboer.

3 HØRER PÅ: Ikke så mye musikk som jeg hørte på før. Men jeg har 1000 LP-plater. Det hender jeg ser konsert-topptak på Youtube. Så nylig konserten jeg var på i Berlin i 1990, sammen med Petter Olsen: Roger Waters' (fra Pink Floyd) «The Wall». Vi skrev en artikkel om konserten i Aftenposten. Og jeg ser på gamle opptak med Rolling Stones,mitt favorittband.

4 FAVORITTDUPPEDITT: Slankediagrammet til Gro Harlem Brundtland, som Gateavisa publisert i 1981.

5 KJØRER: Elektrisk Citroën Berlingo.

6 SKULLE BLI SOM 12-ÅRING: Jurist, som min far og storebror.

7 FAVORITTBOK: «1984» av George Orwell. Den leste jeg som tenåring, jeg skjønte det antiautoritære budskapet.

8 GOD TIL: Er ganske god til å få i stand arrangementer, enten det er debattmøter eller parties.

9 DÅRLIG TIL: Har ikke vært så veldig flink til å prioritere min privatøkonomi. I nesten 20 år jobbet jeg gratis på heltid med Gateavisa, i tillegg til at jeg studerte og fikk en jobb som ga meg inntekter. Jeg har også jobbet mange årsverk gratis for å fremme tradisjonsbasert arkitektur.

10 REDD FOR: Jeg lærte av moren min å være engstelig for ulykker. Å kjøre rundt i en privatbil er temmelig hasardiøst. Jeg har heldigvis aldri kjørt på et menneske. Men tenk om du kjører på barn. Det må være fryktelig. Og så har jeg høydeskrekk. Liker meg ikke i høye hus eller på fjelltopper.

11 KAN IKKE FORDRA: Maktbegjær. Har nylig på Facebook skrevet en kritikk av eiendomsbransjen, som jeg mener ligger etter samfunnsutviklingen. Eiendomsbransjen er preget av en machokultur – både hos menn og kvinner! De burde være mer opptatt av å skape løsninger som får bred støtte, enn av å knuse motstand og få oppført kasser som befolkningen misliker.

12 FAVORITTNETTSTED: intbau.org. I 2001 var jeg med og startet bevegelsen INTBAU. Den fremmer tradisjonsbasert byggeskikk, og har spredd seg til land over hele verden.

Middels

		4	6		5		2	8
		5	9	4				
	6				1			7
8	1	9						
						8	5	3
3			4				9	
				1	2	6		
2	5		3		9	7		

Kilde: Mark Huckvale

Vanskelig

	7		6	3				8
			1			5	4	
8	2					3		
	9	2		5	4			
			9	1		2	3	
		6					5	3
	1	3			9			
9				2	8		1	

Hjerteråa

	4				7			
			6		5			
	6					8	9	3
	3			5		4		8
4			8		6	7		
						2		
5			1				7	
1								4
		9						2

Sudoku

Det samme tallet (fra 1 til 9) kan ikke gjentas vannrett, loddrett eller innenfor noen av de ni «boksene» (definert av de tykke linjene). Dagens løsning finner du i morgendagens avis.

9	**1**	8	**6**	**5**	7	2	3	4
6	**3**	7	9	2	4	**8**	5	1
5	4	2	1	**8**	3	7	6	**9**
8	**7**	**6**	2	4	**9**	5	1	3
3	9	**4**	5	7	1	**6**	8	**2**
1	2	5	**8**	3	6	**4**	**9**	7
4	8	1	3	**6**	2	9	7	**5**
2	5	**3**	7	9	8	1	**4**	6
7	6	9	4	**1**	**5**	3	**2**	8

1	4	7	**3**	**6**	**8**	**5**	2	9
3	**9**	5	**2**	7	4	**1**	8	6
2	8	6	5	9	1	7	3	**4**
6	1	8	4	**2**	3	9	7	**5**
4	5	**3**	9	1	7	**8**	6	**2**
9	7	2	8	**5**	6	3	4	1
8	3	9	6	4	5	2	1	**7**
5	6	**1**	7	8	**2**	4	**9**	3
7	2	**4**	**1**	**3**	**9**	6	5	8

5	**9**	4	3	**6**	1	**2**	8	7
8	1	6	2	7	5	3	9	4
3	2	7	**9**	**4**	8	1	6	5
7	5	**1**	4	3	6	8	**2**	9
6	8	**3**	**5**	9	2	**7**	4	1
2	4	9	**8**	1	7	**5**	3	6
9	3	5	1	8	4	6	7	2
1	7	**8**	**6**	2	**9**	4	5	**3**
4	6	**2**	7	5	**3**	**9**	**1**	8

← Løsninger fredag 21. mai

DN Total eAvisen

For Total-abonnenter

Få et forsprang med eAvisen.

Morgendagens avis allerede kl. 20.

Last ned DN eAvis i App Store og Google play.

DN Dagens Næringsliv

DagensNæringsliv

dn.no

Gary Hamels budskap går hjem både hos sjefer som vil spare penger, og ansatte som er lei av «glavalag».

Eva Grinde → 52

Audun Engh (72) var en av de mest sentrale kreftene i anarkismens hovedorgan Gateavisa. Nå pisker han modernistisk arkitektur til blods.

Portrettet → 54

SENTRAL-BORD
22 00 10 00

KUNDE-SERVICE
21 89 61 00
dn.no/kundeservice

ANNONSE
22 00 10 75

BLI ABONNENT
dn.no/abo

På nattbordet

Marit Eikemo

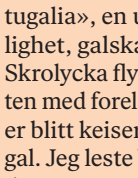

Alder: 50
Stilling: Forfatter og kunstnerisk rådgiver for Norsk litteraturfestival som sparkes i gang til uken.

Blir grepet av en norske, en svenske og en islending.

➜ Straks litteraturfestival på Lillehammer. Ligger det noen ikke-festivalrelaterte bøker på nattbordet?

➜ Jeg har faktisk ikke så mange bøker på nattbordet. Får derimot stadig flere manus inn på dataen, ikke at det er superideelt å lese på den. Frode Gryttens nye novellesamling leser jeg på laptopen. «Gut, jente, juni, juli».

➜ Sommernoveller?

➜ Ja, ordentlig nydelige badenoveller, en fin oppkjøring til sommeren. Det er noe veldig lengselsfullt over disse novellene, jeg får feeling tilbake til «Bikubesong». Der var tekstene knyttet til hjemstedet, her er vannet og badingen fellesnevneren. Jeg har også en liten diktsamling her, «Først kaffe, så Vestlandet», som jeg fikk tilsendt i posten av NilsØivind Haagensen. Han skal skrive dikt for oss under festivalen, om forfattere, vennene sine og litteraturen. Jón Kalman Stefánssons siste, «Ditt fravær er mørke», ligger også på dataen.

➜ Den islandske forfatteren er blitt en Nattbordet-gjenganger.

➜ – Ja, han er liksom litt norgesvenn. Vi gledet oss til at han skulle komme til Lillehammer, men det blir digitalt. Han er en stor forteller – og dette er så gøy! Fortelleren har hukommelsestap, og gjennom ham blir vi kjent med en familie fra 1800-tallet frem til i dag. Det handler om livets mange valg og skjørhet, og hendelser som trenger så dypt inn i oss at det går i genene, så å si, og virker inn i livet til kommende generasjoner.

➜ En bok du ikke glemmer?

➜ – Det er mange, men den som faller meg inn akkurat nå, er Selma Lagerlöfs «Keiseren av Portugalia», en utrolig sterk fortelling om farskjærlighet, galskap og lengsel. Når datteren til Jan i Skrolycka flytter til Stockholm og bryter kontakten med foreldrene, blir han gal. Han tror datteren er blitt keiserinne og selv er han keiser av Portugal. Jeg leste boken tidlig i studietiden og ble veldig grepet. Jeg var ingen lesehest i barndommen, satt ikke på biblioteket i Odda sent og tidlig som Frode Grytten, men drev med idrett og andre ting. Det var først da jeg begynte å lese Hamsun på gymnaset, at jeg ble interessert i litteratur og senere ble forfatter. Det kan jeg takke «Sult» og August-trilogien for.